

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะแบ่งการเสนอออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการสรุปผลการวิจัย หลังจากนั้นจะเป็นการอภิปรายและสุดท้ายจะเป็นข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการนโยบายนโยบายการมัธยมศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) สรุปผลของการวิจัยครั้งนี้เป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ

ส่วนที่ 1 ความสัมพันธ์ของนโยบายนโยบายมัธยมศึกษาทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับกรม

ส่วนที่ 2 กระบวนการกำหนดนโยบายนโยบายมัธยมศึกษาทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ส่วนที่ 3 กระบวนการนโยบายนโยบายมัธยมศึกษาทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน

ส่วนที่ 1 ความสัมพันธ์ของนโยบายนโยบายมัธยมศึกษาทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับกรม

ในด้านความสัมพันธ์ของนโยบายนโยบายมัธยมศึกษาทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ของกระทรวงศึกษาธิการ และแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ของกรมสามัญศึกษา จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สอดคล้องกันใน

วัตถุประสงค์ เป้าหมายแห่งนโยบาย แผนนโยบาย มาตรการแห่งนโยบาย เครื่องมือแห่งนโยบาย จะมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน

ส่วนที่ 2 กระบวนการกำหนดนโยบายมัธยมศึกษาทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นั้นปรากฏว่า

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการกำหนดนโยบายในทุกด้านคือ การระบุปัญหา การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร สำหรับการกำหนดนโยบาย ด้านการเสนอทางเลือกนโยบาย ด้านการจัดทำร่างนโยบาย และเสนอประกาศใช้เป็นนโยบาย แต่เรื่องการประกาศใช้เป็นนโยบายนั้นเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีโดยตรง กระบวนการกำหนดนโยบายมัธยมศึกษาทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สกศ. ดำเนินการโดยผ่านกระบวนการจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนดังกล่าวก็เท่ากับอนุมัตินโยบายไปโดยอัตโนมัติ

2. คณะกรรมการที่มีหน้าที่ดำเนินการในรายละเอียด สำหรับนโยบายด้านนี้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คือ คณะอนุกรรมการร่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) และคณะอนุกรรมการในการร่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ระดับมัธยมศึกษา

3. เฉพาะด้านนโยบายมัธยมศึกษาทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นก็มีกิจกรรมสำคัญๆ ในการดำเนินการนโยบายดังนี้

ก. คณะอนุกรรมการฯ ระดับมัธยมศึกษา จัดทำวัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรการและเป้าหมายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นโยบายฯ ของคณะอนุกรรมการร่างแผนฯ 7

ข. คณะอนุกรรมการฯ ระดับมัธยมศึกษา เสนอวัตถุประสงค์ นโยบายฯ ระดับมัธยมศึกษาให้คณะอนุกรรมการร่างแผนฯ 7 พิจารณา

ค. คณะอนุกรรมการฯ ระดับมัธยมศึกษา วิเคราะห์แผนงาน/โครงการ ที่หน่วยปฏิบัติเสนอขอบรรจุเข้าแผนฯ 7

ง. คณะอนุกรรมการฯ ระดับมัธยมศึกษา วิเคราะห์และจัดลำดับความ

สำคัญของแผนงาน/โครงการ แจ้งเสนอคณะกรรมการร่างแผนฯ 7

จ. คณะอนุกรรมการฯ ร่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) นำเสนอร่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กยศ.) เพื่อพิจารณาเห็นชอบ

ฉ. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ นำเสนอร่างแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติ เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ก็หมายความว่าอนุมัตินโยบายมัธยมศึกษา ด้านการศึกษา เพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยอัตโนมัติ

4. ในประเด็นเรื่องการระบุปัญหา และรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำนโยบาย การดำเนินงาน เป็นลักษณะดำเนินการไปพร้อมกันในกระบวนการต่อไปนี้ โดยทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อเตรียมการจัดร่างแผนฯ 7 เลขานุการของคณะอนุกรรมการร่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) จัดนำเสนอข้อมูลในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ เพื่อระบุปัญหา กำหนดกรอบและทิศทางของการพัฒนาการศึกษานำเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อพิจารณา แล้วนำมาจัดทำวัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรการ และวงเงินเบื้องต้นในภาพรวม จากนั้นคณะอนุกรรมการฯ ระดับมัธยมศึกษา รับมาจัดทำวัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรการ ในระดับมัธยมศึกษา โดยฝ่ายเลขานุการจะจัดทำในเรื่องของการระบุปัญหา และเสนอทางเลือก ต่อคณะอนุกรรมการร่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ในระดับมัธยมศึกษาเพื่อพิจารณา

5. การเสนอทางเลือกนโยบาย และจัดทำร่างนโยบายจะพิจารณาควบคู่กันไปด้วย ฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการร่างแผนฯ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ในระดับมัธยมศึกษาได้จัดทำปัญหาของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยเฉพาะทางด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พร้อมทั้งเสนอทางเลือกต่อคณะอนุกรรมการฯ ในระดับมัธยมศึกษาเพื่อพิจารณา จากนั้นได้จัดทำร่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) โดยที่นโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษา เพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีบรรจุอยู่ด้วย เมื่อร่างเสร็จให้นำเสนอคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเตรียมการเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

6) การประกาศนโยบายเกิดขึ้นเมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ใช้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ได้จากการประชุมของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2535 ซึ่งในแผนพัฒนาการศึกษาดังกล่าวนี้ มีนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นส่วนหนึ่งด้วยจึงเท่ากับนโยบายได้รับการประกาศใช้โดยอัตโนมัติ

ส่วนที่ 3 กระบวนการนำนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปปฏิบัติ นั้นผลปรากฏว่า

1. หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติคือ กรมสามัญศึกษาซึ่งมีหน่วยปฏิบัติในสังกัดที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ

- ก. สำนักงานสามัญศึกษาระดับจังหวัด
- ข. กลุ่มโรงเรียน
- ค. โรงเรียน

และมีหน่วยปฏิบัติการเพิ่มเติมคือ

- ก. ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ มีจังหวัดละ 1 ศูนย์
- ข. ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เขตการศึกษาละ 1 แห่ง
- ค. ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.) มี 6 แห่ง

2. มีโครงการของกรมสามัญศึกษาเพื่อสนองนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3 โครงการคือ 1) โครงการส่งเสริมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) โครงการส่งเสริมความสามารถด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ร่วมกับ สสวท.) 3) โครงการพัฒนาครูคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ร่วมกับ สสวท.)

3. ในด้านการแปลงนโยบายเป็นแผนงานและโครงการ ทุกหน่วยงานในระดับปฏิบัติ จะมีการแปลงนโยบายเป็นแผนงานและโครงการ โดยแสดงไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน

กรมสามัญศึกษารับผิดชอบโดยตรงในการจัดทำโครงการ 3 โครงการ สำนักงาน งานสามัญศึกษาจังหวัด จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายประสานงานกลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการร่วมกับศูนย์พัฒนาวิทยาศาสตร์ ส่วนการดำเนินงานในระดับโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการ หัวหน้างานแผนงาน และหัวหน้าหมวดวิชาจะรับผิดชอบในการแปลงนโยบายเป็นแผน งานและโครงการ โดยจัดอยู่ในแผนงานคุณภาพการศึกษา

4. ในเรื่องการจัดทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบาย มีลักษณะ แตกต่างกันตามระดับหน่วยงานคือ โครงการในระดับกรมใช้เงินงบประมาณ ส่วนโครงการ ในระดับกลุ่มโรงเรียนมีแหล่งเงินงบประมาณ เงินสนับสนุนจากโรงเรียนจัดหามาและเงิน บริจาค ในระดับโรงเรียนใช้เงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาค และเงินจากกิจกรรมอื่นๆ

5. ในด้านการจัดโปรแกรมการปฏิบัติดำเนินการจะปรากฏในคำสั่งการปฏิบัติ งานในกิจกรรมและโครงการของหน่วยงานนั้นๆ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ รายละเอียดของ กิจกรรมไว้ในโครงการ นอกจากนี้ยังแสดงไว้ในปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการนั้นๆ

การอภิปรายผล

จากผลของการวิจัยนี้ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความสอดคล้องของนโยบายในระดับชาติ ระดับกระทรวงและระดับกรมจะเห็นได้ว่าการจัดวางนโยบาย สิ่งที่จะต้องแสดงให้เห็นชัดเจนในนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของนโยบาย เพราะวัตถุประสงค์ของนโยบายหมายถึงสิ่งที่ต้องการ จะให้เกิดขึ้น และเป้าหมายของนโยบายจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากผลของนโยบาย ซึ่งมักจะแสดงให้เห็นค่อนข้างชัดเจนในเชิงปริมาณ แต่ในนโยบายดังกล่าวนี้ไม่ได้นำมา กล่าวเป็นข้อความไว้ จึงทำให้ยากแก่การเข้าใจในสาระของนโยบายทั้งหมด เนื่องจากการ จัดวางนโยบาย ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดตั้งคณะกรรมการ ในการจัดวางนโยบายในแต่ละนโยบายโดยเฉพาะด้านของนโยบายโดยทางปฏิบัติ คณะ กรรมการร่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ระดับมัธยมศึกษา เป็นคณะที่จัดทำวางนโยบายทุกนโยบายในระดับมัธยมศึกษา จึงทำให้รายละเอียด

สำคัญของนโยบายที่ควรจัดแสดงให้เห็นเด่นชัดขาดหายไป

2. การจัดทำนโยบายโดยเฉพาะในขั้นตอนที่หน่วยงานปฏิบัติคือ กรมสามัญศึกษา รับนโยบายจากคณะกรรมการร่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ระดับมัธยมศึกษา ไปจัดทำเป็นแผนงาน งาน โครงการ โดยเฉพาะงาน โครงการ ที่ได้จัดทำเสนอจะเป็นในลักษณะของ งาน โครงการต่อเนื่อง เช่น โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี (ร่วมกับ สสวท.) อีกทั้งงานนิเทศและอบรม งานโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไม่มีลักษณะในความแปลกใหม่ไปกว่าเดิม และไม่ปรากฏว่ามีโครงการที่แปลกใหม่ในที่ กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้สอน เห็นคุณค่าของการเรียนและการสอนวิทยาศาสตร์ มากไปกว่าเดิม

2. การนำนโยบายมาปฏิบัติในระดับปฏิบัติคือโรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียน ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน คือโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างในขั้นตอนของการนำนโยบายมาปฏิบัติตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียนรับทราบนโยบายจากกรมสามัญศึกษาไปจนถึงการแปลงนโยบายเป็นแผนงาน งาน โครงการ จะมีขั้นตอนและแนวปฏิบัติเป็นแบบเดียวกัน จะแตกต่างกันตรงการจัดหาทรัพยากร โดยเฉพาะการสนับสนุนทางการเงินในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคล่องตัวทางด้านการเงินมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์จะต้องรับภาระในเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ ในโครงการที่จัดทำขึ้น จึงทำให้ไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน เนื่องจากขาดการสนับสนุนทางการเงินจากกรมสามัญศึกษา

3. ครูหมวดวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนต้องการเข้ารับการอบรมในด้านการนำนโยบายมัธยมศึกษาทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาปฏิบัติ เนื่องจากครูฝ่ายปฏิบัติการสอนยังขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องของนโยบาย จึงทำให้การแปลงนโยบายเป็นแผนงาน งาน โครงการไม่ดีเท่าที่ควร โครงการที่เสนอจะเป็นในลักษณะของโครงการต่อเนื่องมากกว่าโครงการที่จะมีลักษณะแปลกใหม่ไปกว่าเดิม

4. ความสัมพันธ์ของการจัดองค์การ และการจัดโปรแกรมสำหรับการปฏิบัติ

งาน โดยเฉพาะนโยบายการศึกษานี้เป็นนโยบายในระบบราชการ ในด้านการจัดองค์การ หากพิจารณาโครงสร้างของสายการบังคับบัญชาปกติกับการจัดองค์การในการนํานโยบายมาปฏิบัติจะมีลักษณะเป็นภาพซ้อน คือในด้านการจัดสายการบังคับบัญชา และการปฏิบัติงานในลักษณะของหน่วยงานของกรมสามัญ โดยเฉพาะการบริการงานในระดับจังหวัดจะมีผู้อำนวยการสามัญศึกษาเป็นผู้ประสานงาน และดูแลการจัดการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา การจัดโปรแกรมสำหรับการปฏิบัติและดำเนินการตามนโยบาย การออกคำสั่งมอบหมายงานให้แก่ครูที่ปฏิบัติ ในลักษณะของงานในระดับกลุ่มโรงเรียน ประธานกลุ่มโรงเรียนจะเป็นผู้เสนอรายชื่อคณะกรรมการในการดำเนินงานโดยให้สามัญศึกษาจังหวัด เป็นผู้อนุมัติ ในทางปฏิบัติการประสานงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัด ยังดำเนินการไม่คล่องตัวเท่าที่ควรในขั้นตอนของการประสานงาน มีผลทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า

ข้อเสนอแนะสำหรับกระบวนการกำหนดนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในกระบวนการของการกำหนดนโยบาย คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการร่างนโยบายแต่ละเรื่อง ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) เพิ่มเติมหลังจากการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับต่างๆ ในการร่างแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) แล้วโดยมีหน้าที่กำหนดจุดมุ่งหมายของนโยบาย วัตถุประสงค์ของนโยบาย เป้าหมายของนโยบาย แนวนโยบาย มาตรการ เครื่องมือแห่งนโยบาย กลวิธีในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการนํานโยบายไปปฏิบัติควบคู่กันไปกับนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) เพื่อฝ่ายที่จะนํานโยบายไปปฏิบัติจะได้มีความเข้าใจในจุดหมาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวนโยบาย มาตรการ และเครื่องมือแห่งนโยบาย ตลอดจนกลวิธีในการดำเนินงานตามนโยบายและกิจกรรมเสนอแนะที่ชัดเจน จะทำให้การนํานโยบายมาปฏิบัติบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย หากฝ่ายปฏิบัติมีความเข้าใจในเนื้อหาของนโยบายที่จะนํามาปฏิบัติเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะสำหรับกระบวนการนํานโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษ เพื่อส่งเสริม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปปฏิบัติ

1. จากการศึกษา และวิเคราะห์กระบวนการนํานโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษ เพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปปฏิบัติ ในระดับปฏิบัติผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าเพื่อความเข้าใจอันดีในเรื่องนโยบายนการศึกษ โดยเฉพาะการนํานโยบายมาปฏิบัติ ในระดับปฏิบัติ เสนอให้มีการสอนวิชานโยบายการศึกษ เป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ของทุกสถาบันการศึกษา เพื่อผู้ที่ปฏิบัติงานในด้านการศึกษจะได้มีพื้นฐานทาง ด้านนโยบายศาสตร์ อาจจะทำให้การปฏิบัติตามนโยบายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะการเข้าใจในเรื่องนโยบายจะเสมอเหมือนการเข้าใจในเป้าหมายของการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการสอนและการบริหารการศึกษไปพร้อมๆ กัน ไม่ควรแบ่งแยกว่าครูผู้สอนควร จะรู้เรื่องสอนอย่างเดียวย่อมเป็นการมองการบริหารการศึกษไม่ครบวงจรของการบริหาร งานการศึกษา เพราะครูผู้สอนคือบุคคลสำคัญที่นํานโยบายการศึกษามาปฏิบัติเป็นบุคคลทำย สุด ความเป็นไปได้ในปัจจุบันเพื่อแก้ปัญหาความเข้าใจในศาสตร์ของนโยบาย ทางกรม สำนัศึกษอาจจจะร่วมมือกับมหาวิทยาลัยจัดเปิดการอบรม เรื่องนโยบายนการศึกษให้แก่ครูผู้สอน และผู้สนใจในช่วงเวลาปิดภาคเรียนฤดูร้อน

2. รัฐควรจัดงบประมาณให้กับศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีให้มากพอในการพัฒนาศูนย์ฯ เพราะในปัจจุบันมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการเรียน การสอนวิทยาศาสตร์ในทุกจังหวัด โรงเรียนที่เป็นที่ตั้งศูนย์ฯ จะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายใน กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ฯ จึงทำให้การปฏิบัติงานไม่คล่องตัว เพราะขาดงบประมาณสนับสนุน

3. กรมสามัญศึกษาควรปรับปรุงระบบการบริหารงานของกรมสามัญศึกษาในส่วน ของการประสานงานระหว่างสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดกับกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษา เพื่อให้การประสานงานมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานตามนโยบาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ควรมีการสนับสนุนให้มีการวิจัยนโยบายการศึกษาในด้านการวิเคราะห์กระบวนการประเมินนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) เพื่อจะได้เป็นการศึกษากระบวนการนโยบายได้ครบกระบวนการ คือการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินนโยบาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY